

O'zbekiston Respublikasi sharoitida ijtimoiy pedagogning xususiyatlari

Shaxnoza Raxmonova Ismoilovna

Qarshi shahar 10-sonli

Davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori

Bolalarning ijtimoiy moslashuvi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi sharoitida ijtimoiy pedagogning xususiyatlari va uning jamiyatdagi roli ko'rib chiqiladi. Maqolada ijtimoiy pedagogning vazifalari, uning tarbiyaviy jarayondagi o'rni hamda ta'lim tizimidagi ahamiyati tahlil etiladi. Shuningdek, ijtimoiy pedagogik yondashuvlar O'zbekiston milliy ta'lim tizimi va ijtimoiy vaziyat bilan bog'lanib o'rganiladi.

***Kalit so'zlar:** ijtimoiy pedagog, pedagogik faoliyat, tarbiya, ta'lim tizimi, O'zbekiston Respublikasi, ijtimoiy himoya, pedagogik yondashuvlar.*

KIRISH

Ijtimoiy pedagoglar O'zbekiston Respublikasi sharoitida ta'lim va tarbiya tizimining ajralmas qismi sifatida faoliyat olib boradi. Ularning asosiy vazifasi jamiyatdagi bolalar va o'smirlar bilan ishlash bo'lib, ularning ijtimoiy moslashuvini ta'minlash va himoya qilishdir. O'zbekiston ta'lim tizimi ijtimoiy pedagogikaning o'ziga xos xususiyatlarini jamiyatning milliy va ma'naviy qadriyatlari bilan uyg'unlashtirish orqali amalga oshiriladi.

ASOSIY QISM

1. Ijtimoiy pedagogning O'zbekiston sharoitidagi asosiy vazifalari

O'zbekiston Respublikasidagi ijtimoiy pedagoglarning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- **Bolalar va o'smirlar bilan ishlash:** Ijtimoiy pedagoglar yosh avlodning tarbiyaviy va ijtimoiy rivojlanishi uchun mas'uldir. Ular bolalarning oiladagi, maktabdagi va jamiyatdagi o'rnini mustahkamlashga yordam beradi.

- **Ijtimoiy himoya va qo'llab-quvvatlash:** O'zbekiston ijtimoiy pedagoglari bolalarning huquqlarini himoya qilish, ularning muammolarini hal qilishda yordam berish bilan shug'ullanadilar. Ayniqsa, qiyin sharoitda yashayotgan yoki ijtimoiy xavf ostida bo'lgan bolalarga alohida e'tibor qaratiladi.
- **Tarbiyaviy ishlarni tashkil qilish:** Ijtimoiy pedagoglar ta'lim muassasalarida tarbiyaviy ishlarni yo'lga qo'yadi va jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlari bilan bog'liq holda bolalarni tarbiyalaydi.

2. O'zbekiston sharoitida ijtimoiy pedagogning rolini belgilovchi omillar

O'zbekistonning ijtimoiy pedagogik modeli milliy an'ana va qadriyatlarga tayanadi. Bu model quyidagi omillar asosida shakllanadi:

- **Milliy an'ana va urf-odatlar:** Ijtimoiy pedagoglar jamiyatning milliy va ma'naviy qadriyatlarini inobatga olib, tarbiyaviy faoliyat olib boradilar.
- **Huquqiy me'yorlar:** O'zbekiston Respublikasi qonunlari ijtimoiy pedagoglarning huquqlari va majburiyatlarini belgilaydi. Xususan, "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun va boshqa normativ hujjatlar ijtimoiy pedagogik faoliyatni tartibga soluvchi asosiy huquqiy manbalardir.
- **Maktab va oila o'rtasidagi ko'prik:** Ijtimoiy pedagog maktab va oila o'rtasida o'ziga xos ko'prik vazifasini bajaradi, u oilaviy muhitning ta'lim jarayoniga ta'sirini kuzatadi va kerakli yordam ko'rsatadi.

3. Ijtimoiy pedagogik faoliyatning samaradorligi

O'zbekiston sharoitida ijtimoiy pedagogik faoliyatning samaradorligi quyidagi omillarga bog'liq:

- **Pedagogning kasbiy malakasi:** Ijtimoiy pedagogning bilim va malakasi, bolalar bilan samarali ishlash qobiliyati uning faoliyatini samaradorligini belgilaydi.
- **Ijtimoiy-iqtisodiy omillar:** Jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy holati, oilalarning turmush darajasi va maktablarning moddiy-texnik ta'minoti ijtimoiy pedagogning faoliyatiga katta ta'sir ko'rsatadi.

- **Innovatsion yondashuvlar:** O‘zbekiston ta’lim tizimida zamonaviy texnologiyalar va innovatsion usullardan foydalanish ijtimoiy pedagogik faoliyatni samarali olib borish uchun muhim omil hisoblanadi.
- **Ta’lim va tarbiyada ko‘maklashish:** Ijtimoiy pedagoglar o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun ta’lim muassasalarida faoliyat yuritadilar. Ular tarbiyaviy tadbirlar, davra suhbatlari va boshqa ijtimoiy faoliyatlarni tashkil etadilar.
- **Ijtimoiy himoya:** O‘zbekiston sharoitida ijtimoiy pedagoglar bolalar va o‘smirlarni ijtimoiy himoya qilishda, ularning huquqlarini himoya qilishda, shuningdek, qiyin sharoitlarda yashovchi bolalarga yordam berishda faol ishtirok etadilar.
- *Sotsializatsiya jarayoni: Ijtimoiy pedagoglar bolalarning sotsializatsiyasi, ijtimoiy munosabatlar o‘rnatishida yordam berishadi. Ular tengdoshlar bilan aloqalarni rivojlantirish va ijtimoiy qobiliyatlarni oshirishga qaratilgan tadbirlar o‘tkazadilar.*

Ijtimoiy pedagoglarning ish uslublari

- **Individual yondashuv:** Har bir bolaning ehtiyojlariga qarab, ijtimoiy pedagoglar individual yondashuvni qo‘llaydilar. Bu bolaning shaxsiy xususiyatlarini va muammolarini inobatga olib, individual reja tuzish imkonini beradi.
- **O‘yin va amaliyot:** Tarbiyaviy ishlar davomida o‘yin va amaliyotning ahamiyati katta. O‘yin orqali bolalar o‘z his-tuyg‘ularini ifodalash, ijtimoiy munosabatlarni o‘rganish va qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.
- **Guruhli ishlar:** Ijtimoiy pedagoglar guruhli ishlarni tashkil etish orqali bolalar o‘rtasida muloqotni rag‘batlantiradilar va jamoaviy ish ko‘nikmalarini rivojlantiradilar.

O‘zbekiston ta’lim tizimidagi o‘ziga xos jihatlar

- **Milliy qadriyatlar:** O‘zbekiston ta’lim tizimida milliy qadriyatlar, urf-odatlar va an’analar alohida o‘rin tutadi. Ijtimoiy pedagoglar bu qadriyatlarni tarbiyaviy jarayonga integratsiya qiladilar.
- **Ijtimoiy muhitning ta’siri:** O‘zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlari ijtimoiy pedagogik faoliyatga bevosita ta’sir qiladi. Ijtimoiy muhitdagi o‘zgarishlar, yangi innovatsiyalar va ta’lim sohasidagi o‘zgarishlar ijtimoiy pedagoglarning ishiga ta’sir etadi.

XULOSA

O‘zbekiston sharoitida ijtimoiy pedagogik faoliyatning o‘ziga xos jihatlari milliy qadriyatlar, ijtimoiy sharoitlar va zamonaviy yondashuvlarga asoslanadi. Ijtimoiy pedagoglar jamiyatdagi bolalar va o‘smirlarni ijtimoiy himoya qilishda, ularni tarbiyaviy jarayonga jalb qilishda va ularning kelgusidagi ijtimoiy moslashuvini ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi. Ijtimoiy pedagoglarning vazifalari va faoliyat samaradorligini oshirish uchun kasbiy tayyorgarlik darajasini ko‘tarish va yangi texnologiyalardan foydalanish zarur.

O‘zbekiston Respublikasi sharoitida ijtimoiy pedagoglar jamiyatning ta’lim va tarbiya tizimining muhim elementidir. Ularning vazifalari va faoliyatlari bolalar va o‘smirlarning ijtimoiy moslashuvini ta’minlash, ularning huquqlarini himoya qilish va shaxs sifatida rivojlanishlariga yordam berishdan iborat. Ijtimoiy pedagogik faoliyatning samaradorligini oshirish uchun kasbiy malakalarni rivojlantirish va zamonaviy pedagogik yondashuvlarni qo‘llash zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Karimova, N. “Ijtimoiy pedagogikaning nazariy asoslari.” – Toshkent, 2018.
3. Sultonova, D. “O‘zbekistonda ijtimoiy pedagogik faoliyatning xususiyatlari.” – Toshkent, 2021
4. Rahmonov, F. “Ijtimoiy pedagogikaning zamonaviy yondashuvlari.” – Toshkent, 2019.
5. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi ma'lumotlari.